
**ПРОВІДНІ ІДЕЇ ПЕДАГОГІВ-КЛАСИКІВ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.
ПІДГОТОВКА УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЯ-ПРОФЕСІОНАЛА: МЕТОДОЛОГІЯ,
ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА**

Леся ЛЕБЕДИК

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ
ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Впровадження інноваційних технологій у підготовці педагогів закладів позашкільної освіти зумовлює появу актуальних завдань освітньої практики, які потребують нагального наукового обґрунтування. Відчувається необхідність впровадження інноваційних технологій, сучасних методів і прийомів викладання навчальних дисциплін для якісної підготовки педагогів закладів позашкільної освіти. У сучасних умовах виникає потреба максимального використання резервів для означеної якісної підготовки, зокрема, удосконалення наявних технологій навчання у закладах вищої освіти.

У наших попередніх дослідженнях [1, с. 499–502; 2; 3, с. 117–123; 4, с. 52–60; 5; 14, с. 200–205 та ін.] і наукових розвідках В. Стрельнікова [6; 7, с. 26–34; 8, с. 25–27; 9; 10, с. 125–131; 11, с. 270–277; 12, с. 13–22; 13, с. 116–123 та ін.] вже розглядалися можливості застосування низки інноваційних технологій навчання у закладах вищої і передвищої освіти: технології ситуаційного навчання (так званого «кейс-методу»); технології дослідницького (чи евристичного) навчання; критичної (або екстремальної) ситуації як освітньої моделі; технології повного засвоєння; соціально-психологічного тренінгу; імітаційних і дискусійних технологій навчання; проєктивної освіти; технології навчання у співробітництві; а також модульних технологій як відкритих систем навчання: модульно-рейтингової, модульно-т'юторної, кредитно-модульної систем підготовки фахівців у закладах вищої освіти.

Розглянемо модульну технологію підготовки педагогів закладів позашкільної освіти, яка змінює лекційно-семінарську, є найбільш актуальною в сучасних умовах євроінтеграції освіти [5, с. 54]. Метою модульних освітніх програм є розбудити пізнавальну активність педагогів закладів позашкільної освіти, сприяти становленню їхньої самостійності у творчому мисленні і професійній діяльності. Для цього педагог закладу позашкільної освіти має розглядати своє навчання як творчий процес самостійного опановування знаннями. А це вимагає таких технологій їхнього навчання, які мотивують самостійну пізнавальну діяльність педагога закладу позашкільної освіти, створюють можливість негайно відпрацьовувати пізнавальні навички на практиці власної діяльності. Метою модульного навчання є забезпечення сприятливих умов розвитку особистості педагогів закладів позашкільної освіти шляхом дотримання принципів гнучкості змісту навчання, пристосування системи самостійного навчання до індивідуальних потреб власної особистості та рівня базової підготовки, організації навчально-пізнавальної діяльності педагогів закладів позашкільної освіти за індивідуальною освітньою програмою [5, с. 55].

Впровадження інноваційних модульних технологій у підготовку педагогів закладів позашкільної освіти передбачає вибір відповідних їй технологій навчання і форм його організації. Серед технологій і форм навчання педагогів закладів позашкільної освіти (як певних конструкцій окремих частин процесу підготовки, які характеризуються властивими їм способами організації, управління, співробітництва в освітній діяльності), доцільно під час формальної й інформальної освіти застосовувати: 1) фронтальні форми; 2) групові форми організації навчання у відносно постійних групах; 3) бригадні форми

організації навчання у відносно змінних, тимчасових групах; 4) кооперативно-групові форми роботи, коли контактні групи кооперуються для вирішення проблеми, а потім інформують інших про виконану ними частину спільного завдання; 5) диференційовано-групові форми організації роботи груп зі схожими потребами у навчанні; 6) форми роботи в парах постійного й змінного складів; 7) індивідуальні форми роботи [3, с. 117–123].

Модульні технології підготовки педагогів закладів позашкільної освіти дають змогу реалізувати оптимальне поєднання індивідуальних форм роботи, коли кожен педагог закладу позашкільної освіти самостійно виконує певне спільне завдання та індивідуальних, коли кожен сам виконує окреме власне завдання з груповими і фронтальними формами роботи у різних варіантах.

Інноваційні модульні технології підготовки педагогів закладів позашкільної освіти передбачають проведення вступних лекцій, на яких слухачі знайомляться з метою, планом, коротким змістом всього модулю, проходять вступний тест, вибирають індивідуальну освітню траєкторію. Для детального вивчення модулю педагогам закладів позашкільної освіти обов'язково рекомендується основна й допоміжна довідкова література, документи.

Згідно модульних технологій підготовки педагогів закладів позашкільної освіти традиційна лекція має докорінно змінитися – поглиблене навчання передбачає завчасну їхню підготовку до лекцій, вивчається заздалегідь теоретичний блок модулю освітньої програми, готуються відповіді на запитання, проблемні завдання лекції, а на самому лекційному занятті відбувається спільне з викладачем обговорення [1, с. 499–502; 2; 3, с. 117–123; 4, с. 52–60; 5; 6; 7, с. 26–34; 8, с. 25–27; 9; 10, с. 125–131; 11, с. 270–277; 12, с. 13–22; 13, с. 116–123; 14, с. 200–205 та ін.].

Окрім вступної до модулю, можливі за модульною технологією ще «проблемні» лекції, на яких обов'язково створюються проблемні ситуації як психічні стани певного протиріччя, неузгодженості у свідомості педагога закладу позашкільної освіти, що викликає нерозуміння, подив, здивування, бажання вирішити проблемну ситуацію, зміцнює мотивацію педагогів закладів позашкільної освіти до вивчення модулю. На проблемній лекції переважають фронтальна, групова та індивідуальні форми підготовки. Педагог закладу позашкільної освіти має можливість самостійно підготувати повідомлення і виступити на лекції [2; 3, с. 117–123; 4, с. 52–60; 5; 14, с. 200–205].

Практичні заняття у модульній технології передбачають самостійну роботу педагогів закладів позашкільної освіти, зокрема, підготовку проєктів програм роботи гуртків у освітньому процесі закладів позашкільної освіти. А виконання самостійної роботи з підготовки і проведення окремого заняття гуртка може здійснюватися за таким орієнтовним планом: тема заняття гуртка; мета саме цього заняття гуртка (навчальна, виховна, розвивальна); тривалість заняття, контингент дітей; зміст навчального матеріалу заняття гуртка; технології, методи, наочні засоби заняття гуртка; форми організації заняття гуртка; методи контролю, оцінювання, корекції вмінь дітей [2; 4, с. 52–60; 5; 14, с. 200–205].

У модульній технології передбачений контроль знань і вмінь педагогів закладу позашкільної освіти у формі різнорівневих тестових завдань, який здійснюється за допомогою комп'ютера. Для контролю також застосовуються термінологічні диктанти з модулю, складання тематичного професійно орієнтованого кросворду із відповідним оформленням.

У кінці вивчення модулю обов'язково підводяться підсумки роботи, здійснюється ознайомлення педагогів закладів позашкільної освіти зі змістом наступного модуля. Кожен педагог закладу позашкільної освіти знає, що всі модулі мають чітку і послідовну структуру: 1) є тема, мета, зміст вивчення матеріалу модулю; 2) обов'язково буде проведено «вхідний» тестовий контроль знань; 3) актуалізація знань передбачає

повторення певного обсягу вже відомої педагогам фахової інформації, що важлива для подальшої професійної діяльності педагогів закладів позашкільної освіти.

Таким чином, основними видами самостійної роботи педагогів закладів позашкільної освіти є їхня підготовка до подальшої професійної діяльності через проходження ними лекційних, практичних занять, тренінгів, тестувань, рольових ігор, виконання індивідуальних і групових самостійних робіт. Залік з модулю, який перевіряє рівень набутих знань і вмінь педагогами закладу позашкільної освіти передбачає тестові завдання різних рівнів складності, самоаналіз професійної діяльності та її результатів; у заліку враховується також самоконтроль, взаємоконтроль.

Отже, пошук ефективних технологій і форм підготовки педагогів закладів позашкільної освіти на основі впровадження інноваційних технологій показує можливий шлях підвищення якості їхньої підготовки в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Лебедик Л. В. Інноваційні модульні технології підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 16 – 18 берез. 2023 р.) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. 1162 с. С. 499–502.
2. Лебедик Л. В. Інноваційні модульні технології формування й розвитку громадянської культури в умовах нової української школи. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*: зб. наук. ст. / За заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко. Суми, 2022. URL: <https://cutt.ly/wJ9OZAJ>
3. Лебедик Л. Інтерактивне модульне навчання як чинник формування педагогічної компетентності майбутнього викладача економіки. *Зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / Гол. ред. Мартинюк М. Т. Умань : ПП Жовтий О. О., 2009. Ч. 3. С. 117–123.
4. Лебедик Л. В. Модульний підхід у підготовці викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія: «Педагогічні науки». м. Старобільськ. № 6 (303) жовт. 2016. Ч. II. С. 52–60.
5. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с. URL : <http://dSPACE.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15703>
6. Стрельников В. Ю. Інноваційні технології навчання. Методичний посібник. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2004. 31 с.
7. Стрельников В. Ю. Кредитно-модульна система підготовки бакалаврів економіки. *Інновації в педагогічній освіті європейського простору*. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 27–28 верес. 2009 р. Полтава, 2009. С. 26–34.
8. Стрельников В. Ю. Можливості модульної освіти для інтенсифікації навчання. *Підготовка соціального педагога на засадах партнерства* : матеріали наук.-практ. конф. 24 листоп. 2015 р. / За редакцією М. П. Васильєвої. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2015. С. 25–27.
9. Стрельников В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання : монографія. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. Кн. 1. 295 с. Кн. 2. 230 с.
10. Стрельников В. Ю. Принципи побудови змістовних модулів в системі інтенсивного навчання. *Вісник Черкаського університету*. Серія : Педагогічні науки. 2016. № 5. С. 125–131. URL : <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/1298/1327>

11. Стрельников В. Ю. Проблемы внедрения модульной системы подготовки магистров педагогики высшей школы. *Гуманитарный вестник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : Тематичний вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Додаток 1 до вип. 36. Т. II (62). К. : Гнозис, 2015. С. 270–277.

12. Стрельников В. Технологія модульного навчання у вищій школі. *Педагогіка і психологія професійної освіти* : Науково-методичний журнал. 2003. № 5. С. 13–22.

13. Стрельников В. Ю. Технологія модульного навчання як відкрита система. *Вісник Українського державного університету водного господарства та природокористування* : розділ «Педагогіка» : «Сучасні технології навчання : проблеми та перспективи». Зб. наук. пр., ч. 2. Рівне : УДУВГП, 2003. 245 с. С. 116–123.

14. Троценко І. В., Лебедик Л. В. Технологія проектування модульної структури навчальної дисципліни на засадах інтеграції наукових знань. *Зб. наук. статей магистрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2011-2012 н. р.* Полтава: ПУЕТ, 2012. 225 с. С. 200–205.

Алла КУЛІЧЕНКО

ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ CLIL У КОНТЕКСТІ МОВНОЇ ОСВІТИ

Методологія CLIL є педагогічним явищем останньої декади ХХ ст., на яке довго чекали. Імплементация методології CLIL в освітню практику стало справжнім проривом у навчанні, оскільки мала на меті сприяти не лише поглибленню знань у конкретній предметній галузі, а й розвитку мовних навичок здобувачів освіти. Врешті методологія CLIL надала можливість залучити практичне застосування мови до процесу навчання, що є ключовим елементом формування глибокого розуміння матеріалу.

Цю методологію активно застосовують в різних країнах світу і вона вже довела свою ефективність. Здобувачі освіти, які навчаються за методологією CLIL, мають можливість вивчати предмети інтенсивніше та з осмисленням. Вони також розвивають навички комунікації та вміння раціонально користуватися знаннями у житті.

Ю. Полежаєв наголошує на тому, що сучасні підручники, як українського, так й іноземного походження, активно використовують методологію CLIL для успішної реалізації нових педагогічних підходів. Ця система стала одним з найбільш ефективних інструментів викладання іноземних мов у світі. Її ефективність полягає в поєднанні вивчення мови й предметної тематики, що сприяє успішній реалізації інноваційних освітніх концепцій [1, с. 265]. Важливо підкреслити, що методологія CLIL допомагає здобувачам освіти зрозуміти та застосовувати інформацію в практичних ситуаціях, а не просто навчити правильно сформулювати речення.

В. Солощенко констатує, що ідея інтеграції предметного та мовного навчання відтворюється через технологію, у межах якої викладач іноземної мови використовує міждисциплінарні теми на заняттях іноземної мови або проводить навчання ряду предметів іноземною мовою. Тож іноземна мова виступає як інструмент комунікації та засіб пізнання, а процес навчання рідною та іноземною мовами стає єдиною сутністю [2, с. 117].

Введення інтегрованого вивчення предметів у систему вищої освіти України призвело до концептуальних змін як у взаємодії студентів і викладачів, так і в систематизації навчального матеріалу. Крім того, це надало широкий спектр засобів для представлення навчального матеріалу та спонукає до пошуку сучасних форм і методів внутрішнього усвідомлення знань і навичок [5, с. 125] у мовній освіті.